

LIV OG LÆRING I DAGINSTITUTIONER

SOCIAL KRITIK

TIDSSKRIFT FOR SOCIAL ANALYSE & DEBAT
NR. 88 - september 2003

Redaktør: Benny Lihme
Redaktionens adresse:
Social Kritik, Nansensgade 66 kld.
1366 Kbh. K
Tlf: 33 93 99 63 eller 45 42 44 83
www.socialkritik.dk
Fax: 33 15 80 76
Giro: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,- for seks numre.
Nummer 88: Kr. 120,-.

Ved køb af studiesæt ydes studierabat.
Bestillinger sendes til redaktionens adresse.
Betaling pr. check eller postgiro.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning og omslagscollage:
Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel.
Børnefoto: Gerd Gottlieb.
Tryk: Narayana Press.

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskab, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:
Flemming Balvig, Johs. Bertelsen, Hans Bonde, Nils Bredsdorff, Ning De Coninck-Smith, Rosmari Eliasson, Tine Rask Eriksen, Bjarne Lenau Henriksen, Jesper Holst, Thorkild Høyer, Jørgen Jepsen, Ejler Johansen, Margaretha Järvinen, Birgit Kirkebæk, Morten Kjærum, Ida Koch, Øjvind Larsen, Søren Langager, Karin Lützen, Anne Løkke, Bent Madsen, Søren Magnussen, Thomas Mathiesen, Jan Morell, Beth Grothe Nielsen, Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen, Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen, Annick Prieur, Kim Rasmussen, Flemming Røgilds, Lone Scocozza, Ove Sernhede, Søren Smidt, Karen Ellen Spannow, Asger Sørensen, Sune Sunesson, Peter Thielst, Morten Thing, Jørn Vestergaard, Kirsten Weber, Jacob Hilden Winsløw.

Liv og læring i daginstitutioner

For tredje gang i Social Kritiks efterhånden lange historie har vi fået mulighed for – som redaktører – at lave et tema-nummer, som sætter specielt fokus på daginstitutionerne. Det første nummer var nr. 5 i 1988 (udsolgt). Det andet var nr. 47 i 1996 (genoptrykt), og nu er vi nået til nummer 88 i 2003.

I denne periode har daginstitutionsområdet vokset sig stort og er i dag et helt integreret led i den service, som kommunerne stiller til rådighed for sine borgere. Daginstitutionerne er også i høj grad i fokus i den offentlige debat og som andre offentlige institutioner udsat for alle de forandringer, der følger af modernisering og effektiviseringer.

Samtidig har de tanker, der præger området også udviklet sig og området kæmper stadig hårdt for at finde sin egen identitet og ikke mindst gøre forsøg med at fortælle omverdenen, hvad der er vigtigt og mindre vigtigt indenfor feltet. Daginstitutionerne er i dag på samme tid et meget respekteret område, men også under udvikling i retninger man ikke rigtig kender konsekvensen af endnu.

Hvis man kigger tilbage over de sidste 20 – 30 år er der i hvert fald en konflikt, som er blevet holdt i live af områdets forskellige aktører. Den handler om kampen mellem synspunkter, som står overfor hinanden. På den ene side den institutionaliserende og organiserende synsvinkel og på den anden side en synsvinkel som vægter betydningen af daginstitutionernes tilknytning til det civile og selvorganiserede liv, der leves i og omkring den enkelte institution. Det er ikke sådan, at man kan vælge det ene perspektiv fra. Institutionerne er en integreret del af den stadig mere institutionaliserede barndom. Men samtidig har det konkret betydning for børn og voksne, hvordan denne gennemorganiserede barndom forvaltes og omsættes i det daglige.

I dag udspiller kampen mellem de modsatrettede tendenser sig om læring. Gennem alle årene har traditionelle teorier om læring ud fra en mere instrumentel tankegang stået overfor tanker om, at læring i høj grad knytter sig til legen og opmærksomheden på børnenes egne kulturelle ytringer.

Og lige nu synes der at være stærke og indflydelsesrige kræfter, som kæmper for at daginstitutionerne skal indtage deres plads i det samlede uddannelsessystem og i større udstrækning komme til at tage farve af de pædagogiske tanker, som hører til traditionelle skolesystemer.

Artiklerne tager på forskellig måde afstand fra den udvikling. Først og fremmest fordi de er skrevet ud fra en teoretisk og konkret viden om børneliv og pædagogisk praksis i institutionerne. Vi håber med dette nummer at give et lille bidrag til forsvar for mangfoldighed og respekt for de konkrete livsprocesser blandt børn og voksne og samtidig bidrage til debat, kritik og udvikling indenfor daginstitutionsområdet.

INDHOLD

Pernille Hviid:
ET BARN, EN SKOLE OG EN SFO **s. 4**

Erik Sigsgaard:
LÆREPLAN I BØRNEHAVEN? **s. 18**

Vibe Larsen og Üzeyir Tireli:
HVAD LÆRER ETNISKE MINORITETSBØRN I EN "DANSK" DAGINSTITUTION? **s. 26**

Ulla Liberg:
ERVI BANGE FOR MODIGE BØRN? **s. 36**

Eva Johansson:
RETTIGHEDER – FRA SMÅ BØRNS PERSPEKTIV **s. 44**

Berit Bae:
PÅ VEJ
I EN ANERKENDEDE RETNING **s. 60**

Søren Smidt:
PÆDAGOGISK DOKUMENTATION **s. 72**
SOM MULIGHED

Jan Kampmann:
DEN TOTALE PÆDAGOGISERING **s. 88**
AF BØRNS LIV?

Carsten Pedersen:
PÆDAGOGISK KOMPETENCE **s. 98**

